

4. Салтевський М. В. Криміналістика : [підручник для вузів]. / М. В. Салтевський. – К. : Кондор, 2008. – 592 с.

Владислава Миколаївна Шутько – студентка II курсу Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: **Марина Олександрівна Колесник** – старший викладач кафедри юридичних дисциплін Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ

КІБЕРСУЇЦИД: РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ ТА НАПРЯМИ ПРОТИДІЇ

Сьогодні суїцид займає третє місце у списку найбільш поширених причин дитячої смертності. Із початку XIX ст. спостерігається стійке і ритмічне зростання кількості самогубств. При цьому подібна картина простежується у всіх державах світу. За статистичними даними, приблизно 80 % індивідів, які вчинили суїцид, попереджають про наміри оточуючих, хоча при цьому способи такого інформування можуть бути завуальованими. Тому в більшості випадків існує можливість запобігання самогубству. Підлітковий суїцид у наш час набуває все більшої популярності. Так, наприклад, кількість спроб за останні десять років зросла в три рази. Кожен дванадцятий підліток у віці від 15 до 19 років щорічно намагається зробити спробу суїциду.

Проблеми самогубства привертають увагу багатьох науковців, їх висвітленню присвячено низку праць Л. Артющіної, С. Борисова, Л. Васильченко, Т. Вашеки, О. Головахи, В. Женунтія, Л. Шестопалової, О. Пурло, Л. Скаковської, Р. Авакяна, А. Алієва, С. Бородіна, І. Кирилової.

Конкретного визначення терміну «самогубство» немає, але узагальнюючи наукові розробки, можна погодитися з твердженням, що «самогубство – це свідомі та умисні дії, спрямовані на позбавлення себе життя». Самогубство характеризується такими ознаками як 1) мета – позбавити себе життя; 2) потерпілий та суб'єкт збігаються в одній особі; 3) власна смерть спричиняється особистими діями (бездіяльністю). Самогубство – одна з форм самоусвідомлюваної саморуйнівної поведінки людини, спрямована на своє фізичне знищення, при якій особа прагне цього і діє саме в такому напрямі [1].

І. О. Сікорський виділяв такі головні причини занепаду духу: «перше, уповільнення і зупинка думки (в сумнівах); по-друге, уповільнення і зупинка волі (в нерішучості і ваганні); по-третє, залежне від фізіологічних причин: втомлюваність роботою, отруєння організму токсинами і від нервового виснаження під впливом пристрастей та експресів» [2, с. 15].

В останні кілька років зростає кількість молоді, яка знаходиться в категорії, яка «схвалює смерть» та категорії «гравців зі Стю». П. Баум у

1997 році було введено поняття «кіберсуїцид» – термін, що використовується щодо самогубства і пропаганда його ідей в мережі Інтернет [3, с. 76].

Соціальні медіа- і онлайн середовища стають невід’ємною частиною сучасного життя. Онлайн-презентація суїцидальної поведінки є прикладом важливості комунікаційних технологій і необхідністю для професіоналів реагувати на світ, що змінюється. Ще одним новим проявом вікової проблеми самогубства є використання можливості потокового відео в Інтернеті для прямої трансляції своєї смерті за допомогою онлайн-відеопослуг.

До кіберсуїцидів відносяться і так звані «групи смерті» в соціальних мережах. «Групи смерті» (відомі в соціальних мережах за ключовими словами «Кити плывуть вгору», «Розбуди мене о 4:20», «f57», «f58», «Тихий дім», «Ріна», «Няпока», «Море китів» та ін.) з часом охоплюють все нові держави [4].

Встановлено, що підлітки, які найчастіше використовують соціальні мережі як засіб комунікації, мають найвищі показники за всіма параметрами соціальної тривожності і за показником соціальної ангедонії. Слід зазначити, що підлітки, які проводять дуже багато часу в соцмережах, відрізняються від тих, хто проводить у них менше години, більш вираженим страхом негативної оцінки з боку оточуючих. Отже, із збільшенням часу, проведеного в соцмережах, зростає ризик формування соціальних фобій у підлітків [5].

Експерти говорять, що наразі ми маємо справу з технологією знищення, яка працює прицільно по підлітках, і Україна тільки починає боротися з нею. «Практика доводить, що дані групи розраховані на дітей, які проходять період становлення – від 13-14 років – вони намагаються довести, що чогось варті. З «того боку» працюють дуже класні психологи, і цю проблематику вони «втягають» на досить високий рівень. І діти не зупиняються. Інакше їм навіюють, що вони неспроможні» [4].

ВООЗ рекомендує для зниження кількості суїцидів обмежити доступ до найбільш поширених засобів, включаючи отрутохімікати, вогнепальну зброю та деякі лікарські препарати; підвищити якість психіатричної допомоги, за якою звертаються люди з психічними розладами і порушеннями, пов’язаними з вживанням психоактивних речовин, у тому числі алкоголю. Засобам масової інформації слід прагнути до максимально відповідального висвітлення теми самогубств, при цьому важливо організовувати заходи з підвищення обізнаності про те, що самогубствам можна запобігати. Крім того, слід налагодити етапну допомогу особам, які вчинили парасуїцид, уникаючи стигматизації [6, с. 69].

Департамент кіберполіції Національної поліції України для того, щоб не допустити потрапляння дітей у «групи смерті», рекомендує більше уваги приділяти психологічному стану дитини; а також перевіряти її

шкірні покриви на наявність пошкоджень і в разі їх виявлення з'ясовувати обставини, при яких вони з'явилися (особливу увагу звертати на пошкодження різного роду у формі кита); перевіряти акаунти дитини в соціальних мережах і групи, на які вона підписана, перевіряти зміст повідомлень у приватних чатах; звертати увагу на коло спілкування дитини; намагатися зайняти вільний час дитини спортивними або культурними секціями; обов'язково контролювати, які фото- і відеофайли знаходяться в гаджетах дитини; встановлювати функцію «батьківський контроль» на всіх її гаджетах.

Крім того, слід посилити кримінальну відповідальність організаторів та адміністраторів суїцидальних груп у соціальних мережах. Для цього необхідно розширити і уточнити зміст положень ст. 120 Кримінального кодексу України «Доведення до самогубства». На даний час відповідальність за вказаною нормою настає, якщо самогубство або замах на самогубство є наслідком жорстокого поводження, шантажу, примусу до протиправних дій або систематичного приниження людської гідності. Систематичне приниження людської гідності полягає у багаторазових образах, глуmlinні над потерпілим, цькуванні, поширенні наклепницьких вигадок, іншому принизливому ставленні. Законодавцю слід уточнити, що системну загрозу про малочисність життя відносно підлітків слід оцінювати як систематичне приниження людської гідності, а Департаменту кіберполіції Національної поліції України – активізувати виявлення організаторів «груп смерті».

Література

1. Воднік В. Д. Самогубство : причини та шляхи профілактики [Електронний ресурс] / В. Д. Воднік // Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого. Сер. : Філософія, філософія права, політологія, соціологія. – 2013. – № 3. – С. 140-160. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnyua_2013_3_19.
2. Пурич Пейякович Йу. Самоубийство подростков / Пейякович Йу Пурич, Душан Й. Дуньич // Пер с сербск. – М. : Медицина, 2000. – 168 с.
3. Baume P. Cybersuicide : the role of interactive suicide notes on the internet / P. Baume, CH. Cantor, A. Rolfe // Crisis. – 1997. – V. 18. – № 2. – P. 73-79.
4. Маркин Я. Игру переключили на Украину. Первую жертву группы смерти забрали год назад [Электронный ресурс]. – Режим доступу : <http://vesti-ukr.com/strana/214700-pervaja-zhertva-hrupp-smerti-byла-eshche-hod-nazad>.

5. Холмогорова А. Б. Общение в интернете и социальная тревожность у подростков из разных социальных групп / А. Б. Холмогорова, Т. В. Авакян, Е. Н. Клименкова, Д. А. Малюкова // Консультативная психология и психотерапия. – 2015. – № 4. – С. 102-129.
6. Предотвращение самоубийств. Глобальный императив / Всемирная организация здравоохранения. – Женева : Всемирная организация здравоохранения, 2015. – 102 с.

Анастасія Владиславівна Ятманова – студентка III курсу Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: Людмила Михайлівна Соловійова – старший викладач кафедри юридичних дисциплін Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ

ДО ПИТАННЯ ОБЧИСЛЕННЯ СТРОКІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Відповідно до статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, яка згідно з частиною першою статті 9 Конституції України є частиною національного законодавства України, кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку [1].

Пункт 21 частини 1 статті 7 Кримінального процесуального кодексу України зазначає, що зміст та форма кримінального провадження повинні відповідати загальним засадам кримінального провадження, до яких зокрема відносяться розумність строків [2].

Процесуальні строки – це встановлені законом або відповідно до нього прокурором, слідчим суддею або судом проміжки часу, у межах яких учасники кримінального провадження зобов'язані (мають право) приймати процесуальні рішення чи вчиняти процесуальні дії. Проведення досудового розслідування у розумні строки забезпечує прокурор [3].

Законом України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» від 3.10.2017 р. внесені зміни до ст. 219 КПК України:

1. Строк досудового розслідування обчислюється з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань до дня звернення до суду з обвинувальним актом, клопотанням про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, клопотанням про звільнення особи від кримінальної відповідальності або до дня ухвалення рішення про закриття кримінального провадження.